

Abstrakt

Cílem této práce je prozkoumat, jak kritická analýza diskurzu, konkrétně diskurzivně-historický přístup (DHA), analyzuje argumentační strategie a jakým způsobem k tomu využívá koncept toposu. DHA se na základě analýzy argumentace snaží pochopit, jakým způsobem se šíří sociálně problematické jevy (např. diskriminace), a na základě těchto poznatků navrhnout postupy, jak takovým jevům čelit (např. vymezení správných a falešných argumentačních postupů). V DHA se tak propojuje aspekt deskriptivní a normativní.

Jako klíčový analytický nástroj v popisu a kritice argumentace slouží DHA topos. DHA jej chápe jako schéma, které propojuje argumenty s tezemi (např. *topos authority*, fungující ve smyslu *měli bychom udělat x, protože si to myslí y*). Topos má tu výhodu, že má na rozdíl od argumentů obecnější povahu, zároveň má však konkrétnější vztah k obsahu argumentace než abstraktní logická pravidla. Je tak užitečným nástrojem, jehož pomocí lze zkoumat typizované způsoby zdůvodňování a přesvědčování.

Způsob, jakým DHA analyzuje argumentační strategie a toposy, se nicméně setkal s kritikou. Zaprvé bývá DHA vyčítáno, že analýza často není dostatečně metodická a transparentní (Žagar 2010). Zadruhé čelí DHA námitkám, že při kritice argumentace nevychází z dostatečných a jasně zdůvodněných normativních kritérií (Forchtner-Tominc 2012, Kopecký 2018).

Domnívám se, že k větší přesvědčivosti a transparentnosti analýzy argumentačních strategií v DHA může vést (1) důslednější a explicitnější rekonstrukce argumentační struktury, díky níž bude analýza vykazatelná a její výsledky falzifikovatelné, (2) rozšíření logických a procedurálních normativních kritérií správné argumentace o teoreticky zdůvodněná kritéria etická, a (3) zkoumání argumentačních strategií v kontextu dalších diskurzivních strategií.

Klíčová slova

kritická analýza diskurzu, diskurzivně-historický přístup, diskurzivní strategie, argumentační strategie, argumentace, topos